

KONFERENSIYALAR.COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**VI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

AVGUST, 2025

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, avgust

TOSHKENT-2025

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.1-jild, 6-son (avgust, 2025-yil). – 177 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 7-avgust

Mas'ul muharrir:
Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan. Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2025-yil
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

Bozorboyev Abbasjon, Ravshanov Shavkat

KUNJUT O'SIMLIGINING XUSUSIYATLARI VA UNING HOSILINI YIG'ISHTIRIB OLISHDAGI MUAMMOLARI..... 6-9

Iskandarov Orifxon

TIRIKOTAJ MATOLARIDA SIFAT NAZORATI..... 10-12

Odinayev Mirjalol

"AI-TRANSLATE" TEXNIK HUJJATLARNI SUN'YI INTELLEKT ORQALI AVTOMATIK TARJIMA

QILISH VA HUQUQIY MASLAHATLAR AXBOROT TIZIMI – TEXNIK JIHATDAN TARTIBGA

SOLISHDA INNOVATSION YECHIM 13-18

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

Karimov Nurbek

TURLI USULDA YERGA ISHLOV BERISHNI SOYA PARVARISHLANGAN MAYDON

TUPROG'INING SUV O'TKAZUVCHANLIGIGA TA'SIRI 19-22

TARIX FANLARI

Bobojonova Zuxra

TEMURIY MALIKALARNING HUKMDORLAR HAYOTIDAGI O'RNI..... 23-25

Xalilov Baxodir

ZAMONAVIY KUTUBXONALARNING MAKTABDAN TASHQARI TA'LIMDAGI O'RNI: NAVOIY

VILOYATI MISOLIDA..... 26-31

Xoliqova Ra'noxon

"MARKAZIY OSIYODA SUN'YI INTELLEKT TUFAYLI AYOLLAR IMKONIYATLARI: STEM TA'LIMI,

GENDER TENGLIGI VA IQTISODIY FAOLLIK SSENARIYLARI" 32-34

Xasanova Nargiza

YANGI DAVR: ILM-FANI INNOVASIYALARIDA AYOL-QIZLAR ISHTIROKINING DOLZARB

AHAMIYATI..... 35-38

IQTISODIYOT FANLARI

Salomov Temurbek

THE ROLE OF PILGRIMAGE TOURISM IN ENHANCING THE SERVICE SECTOR:

A CASE STUDY OF UZBEKISTAN..... 39-43

Raxmanov Ulugbek

TIJORAT BANKLARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING HISOBVARAQLAR REJASIGA MUVOFIQ

TAHLILY AVTOMATLASHTIRILGAN NAZORAT MEXANIZMINI YARATISH 44-45

Toshtemirov To'liqin

KICHIK TADBIRKORLIK SUB'EKTLARINING SUN'YI BO'LINISH MUAMMOLARI..... 46-49

Mansurova Sayyora

INNOVATSION PROPTECH-PLATFORMALAR VA

ULARNING KO'CHMAS MULK BOZORIGA TA'SIRI 50-53

Rajabov Alibek

INNOVATSION IQTISODIYOTNI SHAKKLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARIH..... 54-57

Ochilov Mels, Sayfiyeva Parizoda

EFFECTS OF INDUSTRIAL POLICY ON THE INVESTMENT ENVIRONMENT: LESSONS FROM

GLOBAL EXPERIENCES..... 58-60

FALSAFA FANLARI

Abdullayev Sodiqjon

MILLIY O'ZLIKNI TIKLASH JARAYONIDA EKOLOGIK TAFAKKUR VA SALOMATLIK

QADRIYATLARI..... 61-66

Gafurova Munajat

O'ZBEKISTONDA GENDER TENGLIGINI TA'MINLASHDAGI JAMIYAT VA

DAVLAT O'RTASIDAGI DIALEKTIK MUNOSABATLARI..... 67-70

Davronov Bahodir

SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA AXBOROT MUHITINING GUMANITAR QADRIYATLARGA

NISBATAN ASIMMETRIK MUNOSABATI..... 71-76

Latipov Sardor

KORRUPSIYANING TARIXAN SHAKLLANISHI VA TURLARI..... 77-81

FILOLOGIYA FANLARI

Xoliyorova To'lg'anoy

O'ZBEK TILI MILLIY KORPUSINING TA'LIM VA ILMIY TADQIQOTLARDAGI O'RNI..... 82-83

Ro'ziyev Temur

ADABIY-ESTETIK QARASHDA TAFAKKUR VA TUYG'UNING O'RNI..... 84-92

Gulmuradova Sobira

"XUSHKELDI" DOSTONI MATNI TARKIBIDAGI ETNOGRAFIKMLARNING MILLIY –

MADANIY XUSUSIYATLARI..... 93-95

Qosimova Malika

SINXRON TARJIMADA MASHINA TARJIMASINING AFZALLIKLARI XUSUSIDA..... 96-99

Bahromjonova Shahnoza

HODI ZARIF VA YANAGITA KUNIO ILMIY MEROSI:

FOLKLORSHUNOSLIKDA QIYOSIY TAHLIL..... 100-102

Ayimbetova Damekhan

ZAMONAVIY INGLIZ SHE'RIYATIDA HAYVONLARNI

TASVIRLASHNING O'ZIGA XOSLIKLARI..... 104-107

YURIDIK FANLARI

Komilov Avazbek

INTIZOMIY JAVOBGARLIK TO'G'RISIDA ISH QO'ZG'ATISH HAQIDAGI QAROR,

UNING SHAKLI VA MAZMUNIGA NISBATAN TALABLAR..... 108-110

Shamsitdinova Manzura

TEACHING LISTENING COMPREHENSION..... 111-112

Xadjiyev Azizbek

"IJTIMOIY ADOLAT" TAMOIYILINING XALQARO QONUNCHILIK

AMALIYOTIDA YORITILISHI..... 113-116

Уктамов Комрон

РЕГУЛИРОВАНИЕ ТРАНСГРАНИЧНЫХ ВОД ПЕРВЫМ ВОДНЫМ КОДЕКСОМ

РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН..... 117-123

Исмоилов Бехрузбек	
ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННЫХ УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	124-129

PEDAGOGIKA FANLARI

Qo'shmurodova Aziza	
BOSHLANG'ICH SINFLARDA VATANGA MUHABBAT TUYG'USINI SHAKLLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INTEGRATSIYALASHGAN TA'LIM METODLARINI QO'LLASH.....	130-133

Mamatqosimova Nodira	
SSENARIY YARATISHDA BADIY ADABIYOT NAMUNALARIDAN FOYDALANISH USULLARI.....	134-137

Sattoriy Shohruh	
TA'LIM SIFATI USTIDAN NAZORAT MEXANIZMLARINI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	138-141

Jabborova Umida	
TEXNOLOGIYA DARSLARIDA O'QUVCHILARNING TEXNIK SAVODXONLIGINI ROBOTOTEXNIKA ELEMENTLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI.....	142-144

Xujanazarova Nozima	
RAQAMLI PLATFORMALARDA IQTISODIY MATNLARNI TARJIMA QILISHGA YO'NALTIRILGAN INTERAKTIV O'QUV TOPSHIRIQLARI VA KEYS-STADIYALARNI YARATISH.....	145-148

Aripjanova Dinora	
RAQOBATBARDOSH RAHBAR SHAXSINI SHAKLLANTIRISHDA MOTIVATSIYA MEXANIZMLARINING SAMARALI MODELI.....	149-151

Dosanova Gulbanu	
OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARIDA AXBOROT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING DIDAKTIK SHART-SHAROITLARI.....	152-154

Isokov Ravshanbek	
INNOVATIVE APPROACHES TO FOSTERING HISTORICAL MEMORY AND CULTURAL IDENTITY IN STUDENTS.....	155-160

TIBBIYOT FANLARI

Urunbayeva Dilorom, Xudaybergenova Shaxnoza	
XOSHIMOTO TIREOIDITINING KECHISHIDA RUXNING O'RN.....	161-163

Nabiyeva Umida	
GIPERTONIYANING KELIB CHIQISHI VA OLDINI OLISHNING ZAMONAVIY TAMOIYILLARI.....	164-166

PSIXOLOGIYA FANLARI

Polvanov Rasulbek	
INTERNET QARAMLIGI VA SHAXSNING IJTIMOY MOSLASHUVIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR ZAMONAVIY MAUGLI SINDROMI KONTEKSTIDASH.....	167-172

Усманова Лилия	
ТИПОЛОГИЯ СЕМЬИ В УЗБЕКИСТАНЕ: ТРАДИЦИИ, ТРАНСФОРМАЦИИ И СОВРЕМЕННЫЕ ВЫЗОВЫ.....	173-176

TIJORAT BANKLARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING HISOBVARAQLAR REJASIGA MUVOFIQ TAHLILY AVTOMATLASHTIRILGAN NAZORAT MEXANIZMINI YARATISH

Raxmanov Ulugbek Abduvalixodjaevich

Buxgalteriya hisobi siyosatini shakllantirish va hisob jarayonlari boshqarmasi boshlig'i,
O'zbekiston Respublikasi Tashqi iqtisodiy faoliyat milliy banki,

Email: urahmanov@nbu.uz

Tel: +998933868802

Toshkent, O'zbekiston

Annotatsiya. Ushbu tezisda O'zbekiston Respublikasidagi tijorat banklarida buxgalteriya hisobining hisobvaraqlar rejasiga muvofiq (C|MM|SS kodlashuvi asosida) debit va kredit operatsiyalarining korrespondentsiyasini avtomatlashtirilgan tahlil qilish mexanizmlarini ishlab chiqishning ilmiy-amaliy asoslari bayon etilgan. Tadqiqotda operatsiya kombinatsiyalarining matematik model asosida takrorlanish dinamikasini tahlil qilish orqali xatolik va noqonuniy operatsiyalarning aniqlanishi hamda ularni avtomatik ravishda monitoring qilish mexanizmlari taklif etilgan. Mazkur mexanizm banklarning buxgalteriya hisobotlari ishonchligini oshirish, ichki audit samaradorligini ta'minlash hamda inson omilini minimallashtirish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: buxgalteriya hisobi, hisobvaraqlar rejasi, debit va kredit, avtomatlashtirilgan nazorat, kombinatsiya raqami, raqamli audit, moliyaviy hisobot.

ACCOUNTING AUTOMATED ANALYTICAL CONTROL MECHANISM IN COMMERCIAL BANKS ACCORDING TO THE CHART OF ACCOUNTS

Rakhmanov Ulugbek Abduvalikhodjaevich

Head of the Accounting Policy Formation and Accounting Processes Department, National Bank for Foreign Economic Activity of the Republic of Uzbekistan, Tashkent, Uzbekistan

Annotation. This thesis presents scientific and practical foundations for developing an automated analytical control mechanism for debit and credit operation correspondence according to the chart of accounts (based on C|MM|SS coding) in commercial banks of Uzbekistan. The study proposes mechanisms for identifying errors and illegal operations through analyzing repetition dynamics of operation combinations using mathematical modeling and real-time automated monitoring. The developed mechanism significantly enhances the reliability of banks' accounting reports, improves internal audit efficiency, and minimizes human error.

Key words: accounting, chart of accounts, debit and credit, automated control, combination number, digital audit, financial reporting.

Kirish

Raqamli iqtisodiyot sharoitida bank hisobotlarining ishonchli va aniq bo'lishiga bo'lgan talab oshib bormoqda. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki tomonidan tasdiqlangan yagona hisobvaraqlar rejasi (ro'yxat raqami 3336, 2021 yil 26 noyabr) tijorat banklarida buxgalteriya hisobini birxillashtirish, operatsiyalarni aniq aks ettirish uchun asos bo'lib xizmat qilmoqda.

Tadqiqotning asosiy maqsadi va vazifalari

Tadqiqotning asosiy maqsadi hisobvaraqlar rejasi asosida avtomatlashtirilgan tahliliy nazorat mexanizmlarini yaratish orqali bank operatsiyalari xavfsizligini ta'minlashdan iborat.

Vazifalar:

- Hisobvaraqlar rejasidagi C|MM|SS kodlashtirish tizimini tahlil qilish;
- Debit va kredit operatsiyalari uchun avtomatlashgan tahlil algoritmini ishlab

chiqish;

- Xato ehtimoli yuqori bo'lgan operatsiyalarni aniqlash;
- Amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tahliliy nazorat mexanizmining matematik modeli va amaliy misollar

Taqdim etilgan matematik model quyidagi formula asosida ishlaydi:

Kombinatsiya raqami = CMMSS debit || CMMSS kredit

Har bir kombinatsiya raqamining takrorlanish sonini hisoblash formulasi:

Takrorlanishlar soni = $\sum_{i=1}^n \delta(\text{Kombinatsiya raqami}_i)$

Bu yerda: n – operatsiyalar umumiy soni, $\delta(x)$ – kombinatsiya raqami x uchun indikator funksiyasi: $\delta(x) < Z$, bu yerda Z nolga teng emas, agar kombinatsiya raqami Z dan kichik bo'lsa, xatolik xavfi yuqori bo'ladi.

Amaliy misollar: - Debit: 10103, Kredit: 31206 → Kombinatsiya raqami: 1010331206.

Ushbu kombinatsiya yil davomida 1 marotaba uchrasa ($Z=1$), xatolik ehtimoli yuqori hisoblanadi va bu operatsiya tekshiruvdan o'tkaziladi. - Debit: 20208, Kredit: 45294 → Kombinatsiya raqami: 2020845294. Bu o'tkazma yil davomida ko'p marta takrorlanadi va xatolik xavfi minimal darajada bo'ladi. Ilmiy va amaliy jihatdan bunday kombinatsiyani muntazam tekshirish zarur emas.

Tahliliy nazorat mexanizmning amaliyoti va natijalari

Taqdim etilgan mexanizm bank axborot tizimlariga integratsiya qilinib, operatsiyalarni real vaqtda nazorat qilish, ichki auditni raqamlashtirish, moliyaviy hisobotlarda shaffoflikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Xulosa

Ishlab chiqilgan nazorat mexanizmi bank hisobotlari va moliyaviy ma'lumotlar shaffofligiga xizmat qiladi. Tijorat banklariga mazkur mexanizmni amaliyotga tatbiq etish va kelajakda sun'iy intellekt elementlari bilan boyitish tavsiya etiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки. "Тижорат банклари учун ҳисобварақлар режаси". 2021 йил 26 ноябрь, №3336.
2. Назаров Қ.Т. Корхона ва банклар бухгалтерия ҳисоби. – Тошкент: Иқтисодиёт, 2023.
3. Дмитриева И.М., Тихонова Л.И. Банковский учет: теория и практика. – Москва: Юрайт, 2022.
4. Basu S., Wright A. Digital transformation and risk management in commercial banks. Journal of Banking & Finance, 2022, 135, 106410.

**YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR**
VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2025-yil, avgust

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami. 1-
jild, 6-son (avgust, 2025-yil). – 177 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 7-avgust

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.